

Zaļais zvirbulītis pret melno kraukli

Guntis Viksna

Vakar un šodien Latvijas Valsts prezidents Egils Levits pēc Austrijas prezidenta ielūguma Vīnē piedalās starptautiskajā klimata samītā *Austrian World Summit 21*. Pie nopietniem mūsu valsts pirmās personas sarunu partneriem diskusijās Austrijas galvaspilsētā pieskaitāmas tādas pasaules mēroga autoritātes kā ANO ģenerālsēkretārs Antonio Guterrešs un Vācijas kanclere Angela Merkele, taču Vīnē, protams, gaitava savu krietni vien *kovida* dēļ pabāļējušo *zaļās mesijas* tēlu spodrināt arī vides aktiviste ar nepabeigtu vidējo izglītību no Zviedrijas Grēta Tunberga...

Lai nu kā, runāts šajā starptautiskajā samītā noteikti tiks izteikti *zaļi* un globāli pareizi, jo pēdējā laikā, šķiet, neviena no-

pietna ietekmīgu ļaužu sanāksme neiztiek bez diskusijām par pasaules ekonomikas *zaļināšanu* un sociāli atbildīgu politiku pret globālās sasilšanas draudiem. Pēc šādām sarunām ir sabiedrības pieprasījums, daudzi uzņēmumi tā dēvētā *zaļā* kursa ietekmē mēģina kļūt *zaļāki*, nu, vismaz izstrādā kaut kādas *zaļās* stratēģijas tuvākai un tālākai nākotnei...

Taču rodas jautājums – cik tajā visā ir patiesības un cik veiksmīga blefa? Nu, kaut vai izvēlē starp diviem iepirkumu maisiņiem – *labo* papīra un *slikto* polietilēna. Kā nule skaidrots *Dienas Biznesā*, papīra iepirkumu maisiņu (teorētiski šo ekoloģisko *kulķeni* ANO iesaka lietot četras līdz astoņas reizes, lai kompensētos tās izgatavošanas izejvielu ieguve, ražošanas un transporta procesu ietekme) ražošana patērētās enerģijas ziņā iznāk četras reizes intensīvāka par plastmasas iepirkumu maisiņa ražošanas enerģētisko tēriņu. Un te pat nav

runa par nocirstajiem kokiem. Papīra maisiņu ražošana rada lielas CO₂ emisijas un prasa lielu ūdens patēriņu, kamēr plastmasas maisiņi top kā viens no joprojām nepieciešamās naftas pārstrādes blakusproduktiem. Interesanti, ka plastmasas maisiņu aizliegums esot novedis pie papildu pieprasījuma pēc lielāka izmēra plast-

vietā jau būs citi politiķi, un viņu ziņā jau būs priecāties par priekšteču paveiktajiem patiesi labajiem darbiem globālās sasilšanas ierobežošanā vai arī mēģināt pašiem sevi un sabiedrību izvest no tiem s...m, kādos, iespējams, viņus ar saviem lēmumiem un solījumiem būs ieģrūduši priekšteči, *zaļās nākotnes* sludinātāji...

taču tendence joprojām varētu būt nemainīga) četrās liderpozīcijās ir valstis, kuras, lai ko to vadītāji runātu un parakstītu pie apaļa vai kantaina galda, faktiski neļaujas regulēties *no ārpuses*: Ķīna ar 10,2 miljardiem, ASV ar 5,3 miljardiem, Indija ar 2,6 miljardiem un Krievija ar 1,7 miljardiem tonnu. Gadā! Tā kā starp pirmajām 14 valstīm šajā *atmosfēras bendētāju* sarakstā ir tikai viena Eiropas Savienības valsts Vācija (0,7 miljardi tonnu), tad pat vāciešu *absolūta apzaļumošanas* programma, balstīta uz vāciski apzinīgu izpildi, kopumā nekādu būtisku efektu globālās sasilšanas apkarošanā nedos. Protais, tas neliedz sīkvalstīs, Latvijai ieskaitot, politiķiem ar milzu entuziasmu un pat gluži fanātisku savas valsts ekonomikas *zaļināšanu* iesaistīties šajā cīņā, taču tās, tēlaini izsakoties, ir skudru dejas *zaļās sūnās*, kamēr labi noaugušajā mežā virs mums – augstu priežu galotnēs – joprojām pūta, pūš un pūtīs pavisam citi, CO₂ emisijas saturoši vēji...

“Lai cik *zaļa* būtu nūja, tai tomēr ir divi gali!”

masas atkritumu maisiem... Kā mēdz teikt, lai cik *zaļa* būtu nūja, tai tomēr ir divi gali!

Taču šodien modē ir *zaļums* un sociāli atbildīga politika, šo *preci* pat bez izcila iesaņojuma iespējams veiksmīgi notirgot vadošajai mūsu sabiedrības daļai. Un to politiķi visā pasaulē dara ar milzu entuziasmu. Jo *zaļums* nes viņiem politiskās dividendes šodien! Pēc diviem, trim, desmit gadiem šodienas *zaļo entuziastu*

Tāpēc Vīnē notiekošā un vēl citu līdzīgu *pasaules glābšanas* samitu kontekstā uz Eiropas Savienības *zaļo rūpi* pagaidām varam raudzīties vien kā uz interesantu eksperimentu, kurā trusīšu lomā, lai cik tas ciniski skanētu, esam un būsīm tikai mēs paši. Viena vienīga iemesla pēc – pagaidām nav reālu mehānismu, kā ietekmēt pasaulē lielākos un dominējošos CO₂ emitētājus, starp kuriem (2019. gada dati,

Zemkopības organizācijas: VARAM ministrs grauj Latvijas attīstības pamatus!

Lauksaimnieku organizācijas, kuras pārstāv aptuveni 10000 lauksaimnieku, mežu īpašnieku un saimniecību, ar tām sniegto mandātu vides aizsardzības un reģionālās attīstības (VARAM) ministram Artūram Tomam Plešam iesniegušas prasību dialoga veidošanai, pieprasot ministra atvainošanos un lūdzot pārtraukt Latvijas sabiedrības šķelšanu, izmantojot nodokļu maksātāju naudu. Vienlaikus organizāciju pārstāvji brīdina – ja ministrs turpinās izvairīties no dialoga, visticamāk tiks uzsākts protestu vilnis visā Latvijā un pieprasīta A. T. Pleša demisija.

Biedrību iesniegtajā trīs punktu prasībā iekļautas šādas prasības:

* VARAM ministram Artūram Tomam Plešam ir nekavējoties jāatvainojas nozarei par viņa vadītā Latvijas vides aizsardzības fonda (LVAF) īstenoto projektu, kura ietvaros par nodokļu maksātāju līdzekļiem vairāk nekā 80000 eiro apmērā sabiedrībā tiek izplatīta naidu kurīnoša un sabiedrību šķeļoša informācija par Latvijas lauksaimniekiem, tos dēvējot par «masu slepkavām»;

* turpmāk, piešķirot finansējumu aktivitātes «Sabiedrības vides apziņas veicināšana medijos» projektiem, satura izstrādē pieaicināt kompetentus nozares ekspertus un zinātniekus: lauksaimniekus, mežsaimniekus un augstākās izglītības iestāžu pārstāvjus, nevis tikai vides organizāciju pārstāvjus, tādējādi maksimāli izslēdzot zinātniski nepamatotas, naidu kurīnošas un vienpusējas vai klaji nepatiesas informācijas publiskošanu, kas tiek apmaksāta no nodokļu maksātāju līdzekļiem;

* pārskatīt LVAF padomes sastāvu, tajā iekļaujot attiecīgi vienu pārstāvi no

lauksaimnieku, vienu no mežsaimnieku un vienu no vides organizāciju puses, tā sekmējot nozaru attīstību un ilgtspēju, kā arī atjaunot agrāk pastāvējušo lauksaimniecības, mežsaimniecības un vides organizāciju konsultatīvo padomi, lai uzsāktu jēgpilnu un konstruktīvu dialogu ar vides organizācijām.

«Ministrs ir pieļāvis, ka sabiedrībā tiek izplatīta nepamatota un naidu kurīnoša informācija par Latvijas zemniekiem, tāpēc mēs pieprasām ne tikai ministra atvainošanos, bet arī uzstājam, lai turpmāk sabiedrības vides apziņas veidošanas projektos tiktu iekļauta prasība satura veidošanā pieaicināt kompetentus nozares ekspertus – lauksaimniekus, mežsaimniekus un zinātniekus. Tikai tā varēsīm būt droši, ka iedzīvotāji Latvijā saņem objektīvu informāciju, un būtu tikai pašsaprotami, ja arī ministrs iestātos par satura un informācijas objektivitāti kā demokrātiskas valsts vērtību,» uzsver biedrības «Lauksaimnieku apvienība» valdes priekšsēdētāja Sandra Stricka.

A. T. Plešs arī paudis publisku viedokli par lauksaimniecības nozares maznozīmīgumu, kas neatbilst reālajai situācijai, norādot, ka «lauksaimniecības nozare nodokļos samaksā daudz mazāk nekā saņem no publiskiem līdzekļiem» un «lauksaimniecība kopumā ir lielākais vides slodzes un draudu avots attiecībā uz sugu un biotopu aizsardzību un to aizsardzības stāvokļa vērtējumu».

Lauksaimniecība un mežsaimniecība Latvijas ekonomikā ir būtiskas nozares, kas nodrošina Latvijas iedzīvotājus ar pārtiku un koksnes resursiem plašā sortimentā, kā arī nodarbina tūkstošiem iedzīvotāju lauku reģionos un pilsētās, dodot arī būtisku ieguldījumu Latvijas ekonomikā.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares 2020. gadā kopā veidojušas ap 40% no kopējā Latvijas eksporta. Turklāt ar katru gadu lauksaimniecības un mežsaimniecības platības turpina pieaugt. 2020. gadā Latvijā kopējā apsaimniekotā lauksaimniecības zemes platība pieaugusi, sasniedzot 1,96 miljonus hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas ir 36% no visas zemes Latvijā, savukārt ekonomiski aktīvo lauku saimniecību skaits sasniedz 69 tūkstošus. Tikmēr meža platības pērn atbilstoši Latvijas meža definīcijai sasniegušas 3285 tūkstošus hektāru, veidojot ap 2% platības pieaugumu pret 2010. gadu. Savukārt kopējās krājas apjoms 10 gadu laikā pieaudzis par aptuveni 7,4%, sasniedzot 682 milj. m³, kas liecina par to, ka Latvijā pastāv ilgtspējīga mežu apsaimniekošana, ilgtermiņā palielinot mežu krāju. Ik gadu lauksaimniecības un mežsaimniecības sektors VID administrētajos nodokļos nomaksā ap 170 miljoniem eiro.

«Lauksaimnieku ieguldījums Latvijas ekonomikā ir neapstrīdams, tāpēc ministra retorika liek uzdot jautājumus. Salīdzinājumam: šogad un turpmāk ārstniecības personu darba samaksai valsts budžetā ar lielām grūtībām tika atvēlēti 180 miljoni gadā, kas ir teju identisks līdzekļu apjoms no lauksaimnieku dotās artavas valsts budžetam. Šādi izteikumi ir diezgan demagoģiski, jo lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares pienesums netiek skatīts kontekstā ar pozitīvo efektu saistītājās nozarēs (pārtikas rūpniecība, transports, izejvielu tirdzniecība utt.), kā arī teritoriālās attīstības kontekstā. Man gribētos cerēt, ka ministra sacītais attiecībā uz lauksaimniecības nozares ekonomisko pienesumu Latvijas attīstībai ir pārpra-

tums,» atzīst biedrības «Zemnieku saeima» valdes priekšsēdētājs Juris Lazdiņš.

Kā sabiedrības maldināšanu apvienotās lauksaimnieku organizācijas redz arī mērķtiecīgi izplatīto informāciju par lauksaimnieku it kā negatīvo nostāju attiecībā uz *zaļā* kursa ieviešanu, šajā diskusijā ļoti bieži pretnostatot dažādus lauksaimniecības veidus.

«Visas organizācijas, kuras parakstījušas prasību, atbalsta Eiropas *zaļo* kursu un tā mērķus. Jau vairāk nekā 2 gadus lauksaimnieku organizācijas strādā pie loģiskas *zaļā* kursa mērķu ieviešanas, līdz ar to norobežojamies no jebkādiem VARAM ministra apgalvojumiem, kas vērsti uz pretējas informācijas izplatīšanu. Lauksaimnieki un mežsaimnieki ir par *zaļā* kursa ieviešanu, šis protests nav saistīts ar *zaļo* kursu, bet klaju sabiedrības šķelšanu par valsts budžeta naudu. Uzskatām, ka tas nekādā veidā neveicina Latvijas dažādo lauksaimniecības veidu līdzāspastāvēšanu un attīstību, bet rada apzinātu šķelšanu «labajos un sliktajos», draudot ar Latvijas lauksaimniecības un mežsaimniecības bojāeju,» uzsver Indulis Jansons, biedrības «Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija» valdes priekšsēdētājs.

Iesniegtajā prasībā VARAM ministram apvienotās virkne organizāciju: «Zemnieku saeima», «Latvijas meža īpašnieku biedrība», «Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija», «Latvijas Jauno zemnieku klubs», «Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padome» un «Lauksaimnieku apvienība», kuras kopumā apvieno gandrīz 10000 lauksaimnieku, mežu īpašnieku un saimniecību un kuri apsaimnieko ap 70% Latvijas lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes.